

Feenstra: 'Ook een afgeslankt Borg

Bernd Feenstra: "Het Borgstellingsfonds stimuleert nog steeds de modernisering en innovatie in de glastuinbouw, ondanks de ingestelde beperkingen."

Het Borgstellingsfonds voor de Landbouw helpt glastuinders om hun ambitieuze plannen gefinancierd te krijgen. De overheidsgarantie beperkt het risico voor banken, wat een ruimhartiger financieringsbeleid mogelijk maakt. Vorig jaar werd de borgstelling voor het eerst gelimiteerd. In 2005 was het plafond al na zes maanden bereikt. Hoewel het budget inmiddels is verhoogd, blijft de handrem aangetrokken. Wat brengt de toekomst?

TEKST: JAN VAN STAALDUINEN **BEELD: ERIC VAN HOUTEN** Het Borgstellingsfonds voor de Landbouw is in 1951 ingesteld om de ontwikkeling van agrarische bedrijven te stimuleren. Via dit fonds stelt de overheid zich garant voor een deel van de rente- en aflossingsverplichtingen die verband houden met bedrijfsovername, uitbreiding, modernisering of het stichten van een bedrijf.

Tot 2004 werd hieraan geen limiet gesteld. Zolang ondernemer en kredietverlener aan de randvoorwaarden voldeden, waaronder voldoende zicht op een positief rendement, was de overheid bereid zich gemiddeld voor 20 à 25% van het totale krediet garant te stellen.

De laatste jaren werd deze 'open einde regeling' te kostbaar. In de glastuinbouw waren

borgstellingen van meer dan 1,5 miljoen euro geen uitzondering en kwam het gemiddelde in 2003 uit op zo'n acht ton per bedrijf.

Aanpassing regeling

Volgens beheerder Bernd Feenstra van het Borgstellingsfonds raakte de balans tussen eigen en uitstaand vermogen van het fonds verstoord. "Het fonds streeft naar een verhouding van 1:5", licht hij toe. "In de praktijk was die verhouding echter opgelopen tot meer dan 1:6. Mede om die balans te herstellen, heeft de overheid de regeling per 1 januari 2004 aangepast.

Vanaf 2004 zijn er twee regelingen met budgetplafonds vastgesteld: de BF en de BF+ regeling. De BF regeling geldt voor alle sectoren. De borgstelling per bedrijf is maximaal € 450.000 of € 1,2 miljoen voor jonge agrariërs. Daarnaast is er voor de glastuinbouw een BF+ regeling gekomen. Deze regeling is bedoeld om duurzame glastuinbouw te bevorderen. Borgstellingen via de BF+ regeling moeten aan strengere voorwaarden voldoen (meestal groenlabeleisen) en kunnen maximaal € 1,2 miljoen bedragen."

Plafond snel bereikt

Anticiperend op de beperkingen die vanaf 1 januari 2004 zouden gelden, hebben veel ondernemers hun plannen versneld doorgevoerd. Hierdoor konden zij in 2003 nog gebruik maken van de open einde regeling. Het is niet verwonderlijk dat het aantal aanvragen in 2004 veel lager uitviel. In 2005 werden de beperkingen duidelijk merkbaar. Van het BF+ fonds, dat met € 25 miljoen was gevuld, werd het plafond al op 13 juni bereikt. Het reguliere BF-budget van € 31 miljoen was drie weken later op. Ondernemers die later aan de deur klopten hadden pech. Dit was voor velen onverteerbaar. Na een intensieve lobby van LTO, de banken en het CDA heeft het bestuur de garantiëplafonds voor 2005 verhoogd. Op verzoek van de minister van LNV werden BF en BF+ beide nogmaals gevuld met € 30 miljoen.

"Dat is natuurlijk positief, maar de beslissing heeft lang geduurd", zegt sectormanager glastuinbouw John van Driel van ABN-AMRO. "In 2004 was al duidelijk dat het budget voor 2005 absoluut niet toe-

— balans verstoord

— BF en BF+ regeling

— open einde

— garantiëplafonds

stellingsfonds blijft van waarde'

reikend was. Dat het ministerie zo laat in actie kwam, is erg frustrerend."

Overheid stapt terug

In december stelt het bestuur van het Borgstellingsfonds de budgetten vast voor 2006. Omdat de overheid steeds meer nadruk legt op de eigen verantwoordelijkheid van ondernemer én omdat de balans van het fonds nog niet op orde is, lijkt een budgetverhoging onwaarschijnlijk.

nog niet
op orde

Is een agrarische sector zonder Borgstellingsfonds denkbaar? Feenstra: "Dat is een politieke beslissing. Voornamelijk is er voldoende draagvlak. Ik erken dat de plafonds van respectievelijk 4,5 ton en 1,2 miljoen euro relatief laag zijn in relatie tot de investeringsbedragen. Feitelijk doet het fonds hiermee al een stap terug."

Cor Hendriks van de Rabobank vreest dat de toegankelijkheid van het BF+ fonds zal verminderen door strengere groenlabel-eisen en door de verplichte marge van 5% op de betalingscapaciteit van de bedrijven. De sterk gestegen energieprijzen zetten die marge flink onder druk. Waarschijnlijk komen in de nabije toekomst minder ondernemingen in aanmerking voor een borgstelling op basis van de huidige voorwaarden van BF+.

strengere
groen-
label-eisen

Alternatieven

Strengere randvoorwaarden, garantielimieten en de voortgaande schaalvergroting dwingen ondernemers en banken

Jaarbudgetten, garantielimieten en aanvullende eisen beperken de rol van het Borgstellingsfonds bij de financiering.

om de financiering van glastuinbouwbedrijven op andere manieren rond te krijgen. Banken worden soepeler en financieren meer op basis van verwachte kasstromen en ondernemersprofielen dan op basis van zekerheden.

In de tweede plaats ontwikkelen zij nieuwe instrumenten, waarin ondersteunend kapitaal een rol speelt. Voorbeelden hiervan zijn het Mezzaninefonds van de ING Bank en de Stimuleringslening en de Groei & Innovatielening van de Rabobank. Een derde ontwikkeling is het toenemende aandeel van financiering door derden,

zoals familieleden. Ook leveranciers kunnen daaraan bijdragen. In de veehouderij stellen mengvoerleveranciers zich dikwijls garant in ruil voor langlopende contracten. "Dat zie ik afzetorganisaties of de energiebedrijven niet direct doen, maar wellicht biedt dit principe ook voor glastelers perspectief", aldus Feenstra. De banken staan niet te juichen bij deze ontwikkeling. Kees van Vliet (ING Bank) waarschuwt voor relaties die de keuzevrijheid van ondernemers beperken.

langlopende
contracten

Vaker nee

Ondanks bovengenoemde oplossingen lijkt het onvermijdelijk dat banken in de toekomst vaker nee zullen zeggen tegen grote financieringsaanvragen. Die kans neemt toe als het Borgstellingsfonds met garantielimieten blijft werken en er nieuwe perioden aanbreken waarin de rendementen over een breed front te wensen overlaten.

onvermijdelijk

Wat vinden de banken?

Cor Hendriks, sectormanager glastuinbouw Rabobank: "De afbouw van het Borgstellingsfonds is niet voorspelbaar, maar wel voorstelbaar. De budgettering en limitering vormen de eerste signalen. Dat is jammer; het fonds is mede bepalend voor de investeringsruimte van individuele bedrijven en daarmee voor het ontwikkelings-tempo van de sector. De recente verdubbeling van het budget voor de glastuinbouw was een aangename verrassing. Het toont aan dat de overheid het belang van dit instrument nog steeds onderkent. Ook de Rabobank voorziet in oplossingen om de sector te blijven ondersteunen."

John van Driel, sectormanager glastuinbouw ABN AMRO Bank: "Veel investeringen in de glastuinbouw hebben een korte economische levensduur. Door de korte afschrijvingsperiode ontstaat er snel een dekkingstekort, waardoor de banken meer risico lopen. De huidige beperkingen van het Borgstellingsfonds versterken dat. Omdat juist de voorlopers een beroep doen op dit fonds, speelt dat fonds een essentiële rol in voortgaande vernieuwing en schaalvergroting. Het is een instrument dat alle partijen, inclusief de overheid, moeten koesteren."

Kees van Vliet, directeur Agrarische Bedrijven ING Bank: "De sector 'Voeding & Plant' is één van de vier pijlers onder de Nederlandse economie. Daarbinnen speelt de glastuinbouw een hoofdrol, mede vanwege haar innovatieve karakter. Schaalvergroting en innovatie leiden tot spronginvesteringen en gaan gepaard met grotere risico's. Het Borgstellingsfonds neemt pijnpunten weg en ondersteunt een krachtige ontwikkeling van de glastuinbouw. Daardoor kunnen individuele ondernemers hun nek uitsteken. De hele glastuinbouw profiteert daarvan."

SAMENVATTING

Jaarbudgetten, garantielimieten en aanvullende (groenlabel) eisen beperken de rol van het Borgstellingsfonds bij de financiering van glastuinbouwbedrijven. Dit dwingt ondernemers en banken tot creativiteit. Er komt meer nadruk te liggen op blanco financiering op basis van verwachte kasstromen, achtergestelde leningen en financiering door derden. Dat banken vaker nee moeten zeggen tegen grote financieringsaanvragen, lijkt echter onvermijdelijk.